

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

DEKRETAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRIIMTO LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 20 IR 22 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO GRAŽINIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI PAKARTOTINAI SVARSTYTI

2014 m. balandžio 25 d. Nr. 1K-1491
Vilnius

1 straipsnis.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 71 straipsnio 1 dalimi, g r a ž i n u Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. balandžio 17 d. priimtą ir Lietuvos Respublikos Prezidentei pateiktą pasirašyti bei oficialiai paskelbti Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 20 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XII-836 (toliau – Įstatymas) dėl šių motyvų:

1. Konstitucijos 46 straipsnio 4 dalis nustato, kad įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką. Monopolis – tai išimtinė asmens, asmenų grupės ar valstybės teisė veikti kurioje nors srityje (Konstitucinio Teismo 1996 m. kovo 15 d. nutarimas). Pagal Konstituciją monopolio įvedimas – tai nepagrįstas privilegijų teikimas tam tikram ūkio subjektui (jų grupei), kartu ir kitų ūkio subjektų diskriminavimas, jų ūkinės veiklos laisvės ribojimas; jis nesuderinamas ne tik su Konstitucijos 46 straipsnio, bet ir su Konstitucijos 29 straipsnio reikalavimais (Konstitucinio Teismo 2004 m. sausio 26 d. nutarimas). Siekiant socialiai reikšmingų tikslų, gali būti nustatomos įvairios kitos priemonės, bet ne monopolijos įvedimas (Konstitucinio Teismo 2004 m. sausio 26 d. nutarimas). Kai rinkoje įsigali monopolija, galimybė konkuruoti toje rinkoje sumažėja arba konkurencija iš šios rinkos apskritai pašalinama, todėl valstybė turi teisinėmis priemonėmis riboti monopolines tendencijas. Jeigu monopolija yra susidariusi, valstybė monopolinę ūkinę veiklą reguliuoja įstatymuose nustatydamą atitinkamus reikalavimus monopolistui, kurie gali priklausyti nuo daugelio veiksnių: reguliuojamos ūkio srities, tam tikro laikotarpio ypatumų ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 6 d. nutarimas).

2. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucijos 46 straipsnio 4 dalies nuostata „įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką“ reiškia, kad negalima įvesti monopolio, t. y. negalima įstatymu suteikti ūkio subjektui išimtinių teisių veikti kurioje nors ūkio srityje, dėl kurių ši sritis būtų monopolizuota. Tačiau konstitucinis draudimas monopolizuoti gamybą ir rinką nereiškia, kad draudžiama tam tikromis aplinkybėmis įstatyme konstatuoti monopolijos konkrečioje ūkinės veiklos srityje buvimą ar kitaip atspindėti faktinius monopolinius santykius ir juos atitinkamai reguliuoti. Faktinių monopolinių santykių konstatavimas sudaro teisinės prielaidas

monopolistui taikyti atitinkamus reikalavimus ginant vartotojų interesus, apimančius inter alia diskriminacinių kainų nustatymo ribojimą, monopolinės rinkos prekių kainų dydžių, tarifų valstybinį reglamentavimą, prekių kokybės reikalavimų monopoliniam ūkio subjektui nustatymą, taip pat valstybės institucijų atliekamą kontrolę, kaip ūkio subjektai laikosi nustatytų reikalavimų (Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 6 d., 2000 m. spalio 18 d., 2002 m. balandžio 9 d., 2003 m. kovo 17 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai). Jeigu tam tikrų ūkio santykių srityje gamyba ar rinka yra sukoncentruotos, valstybės valdžios institucijoms tenka pareiga nustatyti papildomą teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų vartotojų interesų apsaugą (Konstitucinio Teismo 2000 m. spalio 18 d. nutarimas).

3. Remiantis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 20 straipsnio 2 dalimi, pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoju (eksploatuotoju) negali būti šilumos tiekėjas ar asmenys, susiję su šilumos tiekėju darbo santykiais, ar šilumai gaminti naudojamo kuro, šilumos tiekimo veiklai naudojamų apskaitos prietaisų gamintojai, taip pat asmenys, kurie verčiasi šilumai gaminti naudojamo kuro didmenine ar mažmenine prekyba, ar asmenys, kartu su išvardytais asmenimis priklausantys susijusių ūkio subjektų grupei pagal Konkurencijos įstatymą. Nustatytų ūkinės veiklos ribojimų tikslas yra užkirsti kelią monopolinėms tendencijoms šilumos ūkyje, kai pastato prižiūrėtojais tampa ne nepriklausomi, o su šilumos tiekėju, kuro gamintojais ir tiekėjais susiję asmenys, tiesiogiai suinteresuoti augančiu šilumos suvartojimu. Šiais antimonopoliniais ribojimais buvo siekiama apsaugoti sąžiningą konkurenciją ir tokiu būdu apginti galutinių šilumos vartotojų interesus, susijusius su ekonomišku bei racionalių šilumos vartojimu užtikrinančiu mažiausias sąskaitas už šildymą.

4. Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 20 straipsnio 2 dalis nustato draudimą būti šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoju (eksploatuotoju) ne tik šilumos tiekėjui, bet ir asmenims, susijusiems su šilumos tiekėju darbo santykiais. Priimto Įstatymo 1 straipsnyje yra atsisakoma draudimo dėl asmenų, susijusių su šilumos tiekėju darbo santykiais, nors Įstatymo aiškinamajame rašte yra aiškiai pripažįstama, kad numatytas draudimas šilumos tiekėjui ar asmeniui, susijusiam su juo darbo santykiais, vykdyti šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrą (eksploataciją) yra pagrįstas ir logiškas, nes būtina įstatymais užtikrinti šilumos tiekėjo atskyrimą nuo daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros. Įstatymo 1 straipsnyje atsisakius aptariamų nuostatų, šilumos tiekėjas, tiekiantis namui šilumą, galės būti šio namo šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoju (eksploatuotoju) netiesiogiai, t. y. per asmenis, susijusius su juo darbo santykiais. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Įstatymo aiškinamajame rašte nurodytas tikslas nebus pasiektas, nes su šilumos tiekėju darbo santykiais susiję asmenys ir netiesiogiai pats šilumos tiekėjas nebus atskirtas nuo daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros ir tokiu būdu galės daryti įtaką suvartojamam šilumos kiekiui.

5. Įstatymo 1 straipsnis nustato, kad pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoju (eksploatuotoju) negali būti šilumos tiekėjas, tiekiantis šilumą tam namui ar asmenys, kartu su šioje dalyje nurodytu asmeniu priklausantys susijusių ūkio subjektų grupei pagal Konkurencijos įstatymą. Šio straipsnio nustatytas reguliavimas yra skirtas identifikuoti tik su šilumos tiekėju susijusių ūkio subjektų grupę, tačiau faktiškai pagal Konkurencijos įstatymo nuostatas ir faktinį šilumos tiekėjų statusą (užsienio kompanija ar savivaldybės įmonė) to padaryti realiai neįmanoma.

6. Priimto Įstatymo aiškinamajame rašte konstatuojama, kad įstatymais yra būtina nustatyti ribojimus, kai egzistuoja akivaizdus interesų konfliktas tarp atskirų

veiklą. Kuro, naudojamo šilumos gamybai, ruošos ir tiekimo pelningumas priklauso nuo veiklos masto, kurį lemia pastatų šilumos poreikis. Siekiant užtikrinti daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros efektyvumą, mažinant šilumos suvartojimą, būtina išvengti akivaizdaus interesų konflikto tarp kuro ruošos ir tiekimo bei šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros veiklą.

2 straipsnis.

S i ū l a u:

Pakeisti Įstatymo 1 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

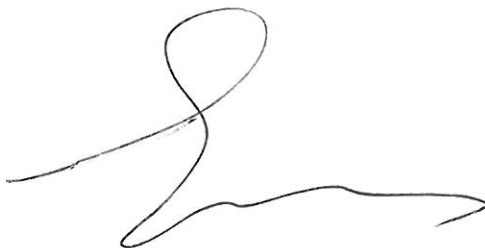
„Pakeisti 20 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

2. Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūrėtoju (eksploatuotoju) negali būti šilumos tiekėjas, tiekiantis šilumą tam namui, ar fiziniai asmenys, susiję su šilumos tiekėju darbo santykiais, išskyrus kai su darbo santykiais susiję fiziniai asmenys gyvena tame name ir patys priežiūri savo ar gyvenamo namo bendrijai priklausančius kitus namus, taip pat asmenys, kurių ūkinė veikla apima kuro ruošą ir (ar) tiekimą ar asmenys, kartu su šioje dalyje nurodytais asmenimis priklausančios susijusių ūkio subjektų grupei pagal Konkurencijos įstatymą. Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūrėtojas (eksploatuotojas) pagal faktinį šilumos energijos suvartojimą pastate skaičiuoja santykinį šilumos šildymui, cirkuliacijai ir karštam vandeniui ruošti sunaudojimo rodiklius, vadovaudamasis Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos patvirtinta skaičiavimo metodika, analizuoja gautus duomenis, teikia juos pastato savininkui arba daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojui, daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų bendrijai, butų ir kitų patalpų savininkų jungtinės veiklos sutarties dalyvių įgaliotam asmeniui arba bendrojo naudojimo objektų administratoriui, pagal kompetenciją rengia pasiūlymus dėl šilumos energijos taupymo priemonių įgyvendinimo.“

3 straipsnis.

P a v e d u Respublikos Prezidentės vyriausiajam patarėjui Nerijui Udrėnui pateikti šį dekretą Lietuvos Respublikos Seimui.

Respublikos Prezidentė

Dalia Grybauskaitė